

NOTITIAE

E C C L E S I A L E S

Informačný list Generálneho sekretariátu Konferencie biskupov Slovenska február 2010

DOKUMENTY

Pápežská rada pre rodinu

FAMILIA ET VITA

Štvrťročník, Ročník XV., N. 1/2010

Časopis prináša v úvode informáciu o menovaní nového sekretára Pápežskej rady pre rodinu – Mons. Jeana Laffitte (z Francúzska), dovtedajšieho podpredsedu Pápežskej akadémie pre život. Svätý Otec ho zároveň vysvätil za biskupa (22. 10. 2009).

Vedúci úradu PR pre rodinu, P. Gianfranco Grieco OFM Conv. predstavuje v editoriáli prvé vydanie tohto časopisu v roku 2010 a upriamuje pozornosť na myšlienku Benedikta XVI. z encykliky *Caritas in veritate* (29. júna 2009), že otvorenosť voči životu má byť centrom každého rozvoja (porov. CIV, 28). Časopis následne publikuje vybrané časti encykliky týkajúce sa rodiny (15, 28, 44, 51, 61-63, 74, 75).

Podstatnú časť vydania tvoria prednášky a príspevky, ktoré odzneli počas študijného seminára v Ríme, v dňoch 10. – 11. septembra 2009, pod názvom: „*Kresťanská rodina – subjekt evanjelizácie*“. Kardinál Ennio Antonelli, predseda PR pre rodinu na záver seminára zdôraznil tieto tri kľúčové body: evanjelizáciu ako povolanie Cirkvi, všetkých kresťanov a všetkých rodín; Dobrú zvesť a nový život; prípravu na kongres v roku 2010. Evanjelizácia cez rodinu sa deje predovšetkým každodenným rodinným životom.

Mons. Livio Melina, predseda Pápežského inštitútu Jána Pavla II. pre štúdium manželstva a rodiny pri Lateránskej univerzite predniesol svoju prednášku na tému: *Smerom k teológii rodiny: základy vzťahu medzi evanjelizáciou a rodinou*. Pripomínajúc myšlienku Jána Pavla II. zdôraznil, že Cirkev má plniť svoje poslanie vo svete skrze rodinu a cez jej poslanie. Poslaním rodiny je strážiť, prejavovať a odovzdávať lásku (porov. *Familiaris consortio*, 17).

Na seminári boli predstavené skúsenosti rodín z rôznych krajín sveta: z Brazílie, z Talianska (z diecézy Verona), z Mexika, z Nemecka (z pohľadu rodina – farnosť); skúsenosti a svedectvá na tému evanjelizácia – rodina v hnutiach: *Fokoláre, Schönstatt, Obnova v Duchu Svätom, Katolícka akcia, Katolícke spoločenstvo Shalom, Kresťanské hnutie rodín, Svetové manželské stretnutia*.

V ďalšej časti časopisu sú publikované príspevky z prípravného stretnutia kongresu na tému: *Sexuálna identita, medzi biológiou a antropológiou*, ktoré sa konalo v Ríme 20. júna 2009, pod patronátom vikariátu Rímskej diecézy.

Vydanie uzatvára štúdia o prirodzenom plánovaní rodičovstva, interview s D. J. Gutiérrez Fernándezom o výhrade vo svedomí u pracovníkov v zdravotníctve a recenzie niekoľkých kníh s rodinnou problematikou. -sg-

ZAHRANIČNÉ BISKUPSKÉ KONFERENCIE

Nemecká biskupská konferencia

Ekonomicky motivovaná migrácia – medzi národnými záujmami a svetovou spravodlivosťou

Štúdia odborníkov pracovnej skupiny na svetovú ekonomiku a sociálnu etiku, Bonn 2005

Štúdia pracovnej skupiny odborníkov pri Nemeckej BK predstavuje prehľad súčasných medzinárodných trendov v oblasti migrácie. Okolo 190 miliónov ľudí žije v súčasnosti mimo svojej rodnej krajiny. Dvanásť miliónov migrantov ročne prekračuje hranice štátov a toto číslo nezhrňa migrantov v rámci jednotlivých štátov. Migrácia sa teda

týka tak pôvodných, ako aj cieľových krajín, a to nie iba pozitívne, alebo iba negatívne. Na jednej strane emigrácia dynamických a vysoko kvalifikovaných pracovníkov znamená veľkú stratu pre pôvodné krajiny, napr. kvôli dramatickým dôsledkom pre tamojší systém zdravotného poistenia. Na druhej strane domovská krajina profituje z nárastu

peňažných prevodov, ktoré migranti pravidelne posielajú svojim rodinám. Nízko kvalifikovaní i vysokokvalifikovaní migranti v cieľových krajinách často zaplňujú voľné miesta na trhu práce a prispievajú k ekonomickému rastu. V ostatnom čase však mimoriadne vzrástli problémy integrácie migrantov.

Dokument je rozdelený na štyri základné časti: Prvá časť – *Definície a potrebné rozlišovanie* hovorí o rôznych formách migrácie, osobitne špecifikuje ekonomicky motivovanú migráciu a formy migrácie za prácou. Druhá časť – *Medzinárodná migrácia: údaje, príčiny a dôsledky* uvádza štatistické údaje o migrácii na jednotlivých kontinentoch sveta; ďalej opisuje dopady na pôvodnú krajinu: predovšetkým presun peňazí a únik mozgov, ďalej emigráciu nízko kvalifikovanej pracovnej sily, mimo-ekonomické dôsledky migrácie; zaoberá sa aj dopadom migrácie na prijímajúcu krajinu, a to konkrétne dôsledkami pre trh práce, pre systém sociálneho zabezpečenia a tiež inými ako ekonomickými dôsledkami, napr. integráciou migrantov a ich detí do spoločnosti. Tretia časť – *Sociálna a etická reflexia* je venovaná úvahám o ľudských právach a spravodlivosti pre všetkých ľudí, legitimitu hraníc štátov v rámci ľudského spoločenstva, predpokladom pre morálne odôvodnenie migrácie (povinnosti bojovať proti chudobe v pôvodných krajinách, ohraničeniu a kompenzovaniu úniku mozgov, ospravedlniteľným obmedzeniam

migrácie, kritériám pre výber migrantov, úcte k ľudským právam). Štvrtá časť *Metódy migračnej politiky a odporúčania pre prax* je venovaná existujúcim reguláciám ekonomicky motivovanej migrácie v Nemecku a v Európe (v rámci EÚ), medzinárodným dohodám a organizáciám, ktoré sa zaoberajú migráciou (napr. OECD, OSN), ako aj rôznym odporúčaniam pre prijímajúce štáty, pôvodné štáty, ako aj pre medzinárodné spoločenstvo (pre globálne organizácie, podnikateľov, organizácie občianskej spoločnosti, odbory). Piata časť hovorí o *Úlohe a požiadavkách pre cirkvi v oblasti migrácie* vo svetle Druhého vatikánskeho koncilu a encyklik Jána XXIII.: *Pacem in terris* (1963), *Mater et Magistra* (1961); Jána Pavla II.: *Centesimus annus* (1991) a *Kompendia Sociálnej náuky cirkvi* (2004).

Pracovná skupina nemeckých odborníkov zostavila päť kritérií, ktoré upravujú alebo vhodne podporujú migráciu: 1. zmiernenie chudoby v krajinách pôvodu; 2. obmedzenie a náhrada úniku mozgov; 3. premyslené obmedzenie a regulácia migrácie medzi úplnou slobodou pohybu a absolútnym zákazom; 4. eticky ospravedlniteľné kritériá pre výber migrantov s cieľom vyhnúť sa svojvôli a predísť akejkolvek diskriminácii na základe pohlavia, etnického alebo národnostného pôvodu a náboženstva; 5. úcta k ľudským právam migrantov, zvlášť k nelegálnym migrantom.

-sg-

Generálny sekretariát Konferencie biskupov Francúzska

Sekularizácia a viera: križovatka vývoja

Documents Episcopat, N. 11/2009

Otázka sekularizácie je už niekoľko desaťročí v centre záujmu interných diskusií v Cirkvi, týkajúcich sa teologického a kultúrneho prístupu k jej misii. V tomto čísle mesačníka *Documents Episcopat* sa teológ Mgr. J. Doré zamýšľa nad vzťahom medzi sekularizáciou a celkovou oblasťou viery, a tiež nad dôsledkami, ktoré z neho plynú pre pastoračnú činnosť. Text je rozdelený na tri časti. Najskôr prináša pohľad na komplexný a zároveň rozporuplný jav dnešnej sekularizácie, ďalej skúma oblasť religiozity resp. viery a na záver prináša pastoračné usmernenia.

Autor konštatuje, že sekularizácia je „spoločensko-politický proces, všeobecne chápaný ako „emancipačný“, ktorého dôsledkom je vymazávanie, či dokonca viac menej zjavné vymiznutie posvätna, náboženstva, viery i samotnej Cirkvi zo sveta, spoločnosti a z kultúry našej doby“. Popritom však treba poznamenať, že náboženstvá takémuto radikálnemu vymiznutiu zatiaľ odolávajú, no dôsledok sekularizácie sa prejavuje okrem iného v zmene osobného prístupu k viere, a preto pred pastoračiou vyvstávajú iné problémy ako v minulosti. Situáciu v dnešnej spoločnosti charakterizuje nárast počtu osôb, ktoré sa nehlásia k žiadnemu nábo-

ženstvu, znižujúca sa frekvencia účasti na nedeľných bohoslužbách, kríza kňazských a rehoľných povolání, pokles počtu detí na vyučovaní náboženstva a tiež nedostatok náboženských vedomostí. Všeobecne možno pozorovať relativizujúci prístup k pravde, konzumný spôsob života, ale aj prenikanie nových foriem religiozity. Sú tu však aj pozitívne faktory, ktoré boli zaznamenané vo Francúzsku v oblasti viery. Ide napríklad o pozitívnu zmenu vo vzťahu k Cirkvi, keď jej zástupcov začali prizývať do spoločensko-politických diskusií súvisiacich s etickými otázkami. U mnohých Francúzov si tiež získali uznanie niektoré náboženské osobnosti, napr. abbé Pierre, sestra Emmanuelle, Matka Tereza, pápež Ján Pavol II. a tiež Benedikt XVI. s jeho dôrazom na súlad viery s rozumom.

V pastorácii je v tejto situácii potrebné riadiť sa tromi základnými pravidlami: 1) konať ju vo svete, aký je; 2) v mene viery, ktorá je našou vierou; 3) v rámci autentickej zodpovednosti Cirkvi. Znamená to, že Cirkev si nemôže stanovovať podmienky, za akých bude vykonávať svoje poslanie, ale musí prijať svet, aký je, i s jeho odlišnosťami, lebo Boh ho práve taký miluje. -ms-

Nemecká biskupská konferencia a Rada evanjelickej cirkvi v Nemecku

Sprevádzanie umierajúcich, miesto aktívnej eutanázie

Gemeinsame Texte, N. 17/2003

Spoločné texty Nemeckej BK a Rady evanjelickej cirkvi v Nemecku z posledných dvoch desaťročí sa venujú veľmi aktuálnej problematike aktívnej eutanázie. Obsahujú vyhlásenie nemeckých biskupov z r. 1975 *O práve človeka na život a o problematike eutanázie* a tiež spoločné vyhlásenie Rady evanjelickej cirkvi Nemecka a Nemeckej BK pri príležitosti 10. výročia Týždňa pre život. Tento dokument vstúpil do dejín pod názvom *Boh je priateľom života. Výzvy a úlohy týkajúce sa ochrany života*. Ďalej nasleduje vyhlásenie nemeckých biskupov z marca r. 1996 pod názvom *Stát pri ťažko chorých a umierajúcich*. Pastoralná komisia Nemeckej BK vydala v septembri 1993 vyhlásenie týkajúce sa *hospicovej starostlivosti ako jednej z foriem pomoci v katolíckom chápaní*. Zbierky tiež obsahujú texty z *Katechizmu Katolíckej cirkvi pre dospelých*, ktorý vydala Nemecká BK v r. 1995. Vybraté texty sa týkajú služby chorým a umierajúcim. V rámci Týždňa pre život 1996 na tému „Život do konca – zomieranie ako súčasť života“ vydal Cirkevný úrad evanjelickej cirkvi v Nemecku a Nemecká BK viacero spoločných textov. V jednom z nich, ktorý má názov *Zomieranie: v objatí života sa* uvádza, že človek

si uvedomuje svoju smrteľnosť a musí sa vysporiadať so svojou pomínelnosťou. Navyše má skúsenosť, že umieranie a smrť neprichádzajú len na sklonku života, ale sprevádzajú ho v živote už od narodenia, napr. v chorobe, trápení, neúspechu. Takýmto spôsobom nás otázka zmyslu života vedie k otázke zmyslu smrti v živote, na ktorú sa v článku ponúkajú odpovede z filozofického, teologického i biblického pohľadu. Ďalší text má názov *Zomrieť dôstojne – žiť v nádeji*. Ide o argumentačnú pomôcku, kde sú načrtnuté rôzne otázky súvisiace s umieraním a tiež spoločné odpovede. Dokument sa pokúša odpovedať aj na ďalšie zložité otázky: Do akej miery môžu byť na prítlač lekárske opatrenia, ktoré majú zabezpečiť zlepšenie kvality života, či do akej miery je dôležité, môcť pokojne umrieť. V ďalšom článku sa dozvieme o kresťanskom zaobchádzaní s pacientom, nájdeme tu definície aktívnej, pasívnej a nepriamej eutanázie i *Verejné vyhlásenie 9. synody evanjelickej cirkvi v Nemecku ohľadom eutanázie*.

Záver publikácie tvoria odkazy na ďalšie texty, ktoré sa týkajú tejto témy, jednak v rámci Nemecka, jednak v niektorých krajinách Európy. -lh-

Nemecká biskupská konferencia

Z lásky ohlasovať Krista

Príručka o sprevádzaní katechumenov z moslimského prostredia, Arbeitshilfen, N. 236/2009

O konverziách z islamu na kresťanstvo sa v Nemecku doposiaľ vie len málo. Cirkev je však spojená so všetkými katechumenmi a nesie za nich zodpovednosť. Pracovná skupina Sekretariátu Nemeckej BK preto vypracovala brožúrku s názvom „Pastorácia v multináboženskom kontexte“, ktorá sa zaoberá pastoračnými problémami vznikajúcimi v súvislosti so sprevádzaním katechumenov z moslimského prostredia a s ich prípravou na krst. Brožúrka je určená duchovným pastierom, spolupracovníkom v cirkevných spoločenstvách i na miestach, kde sa vyučuje o viere, ale aj tým, ktorí sa takejto úlohe venujú po prvý raz a reflektujú svoje skúsenosti s katechumenátom osôb z moslimského prostredia. Možno ju odporúčať aj vyšším pastorálnym grémiám a radám v cirkevných spoločenstvách či diecézach, osobám zodpovedným za katechumenát a tiež cirkevným právnikom. Predkladaný dokument vychádza zo všeobecného povolania Cirkvi a kresťanov ohlasovať radostnú zvesť v evanjeliovom duchu.

V prvej kapitole nám brožúrka prostredníctvom osobného svedectva približuje situáciu konvertitu pochádzajúceho z moslimského prostredia. Taktiež sa môžeme dozvedieť o prvotnom prieskume, ktorý sa realizoval v nemeckých diecézach ešte v r. 2007. Druhá kapitola sa zaoberá rámcovými podmienkami pre konverzie z islamu. Venuje sa i zákazu odpadliverstva v islame, zmenám v legislatíve Nemecka v súvislosti s právami cudzincov, ako aj motívom, ktoré vedú katechumenov ku konverzii. Tretia, najobsiahlejšia kapitola je venovaná sprevádzaniu katechumenov pochádzajúcich z moslimského prostredia. Je tu zdôraznená potreba katechumenátu a základných „štandardov“ katechézy, rozoberá tiež niektoré rozdiely a spoločné aspekty kresťanstva a islamu a sústreďuje sa na konkrétne špecifické aspekty samotnej prípravy na krst. Ide tu napr. o pestovanie kontaktov a vzťahov v rámci skupiny katechumenov i vo farnosti, o osvojenie si spôsobu prežívania kresťanstva v bežnom živote, a tiež o očakávania, ktoré sa spájajú s konverziou. -lh-

ZAHRANIČNÉ PERIODIKÁ

Christ in der Gegenwart

Týždenník, N. 2/2010, Nemecko

Nemecký katolícky týždenník *Christ in der Gegenwart* nám prináša aktuality zo života Cirkvi. Nechýbajú krátke správy či dlhšie články na aktuálne témy. V tomto čísle môže čitateľov zaujať článok venovaný ortodoxno-katolíckej ekuméne, rovnako aj ďalší o univerzalizácii, no zároveň i relativizácii ľudských práv. Jeden z príspevkov sa venuje mottu proprio Benedikta XVI. *Omnium in mentem*, ktoré bolo zverejnené v októbri minulého roka vo Vatikáne. Píše sa v ňom o niektorých modifikáciách aplikovania *Kódexu kánonického práva*. Jedna zo

zmien sa týka kánona 1009, v ktorom sa spresňuje, že služba založená na kňazskej alebo biskupskej vysviacke dostáva fakultu a poslanie konať v osobe Ježiša Krista, zatiaľ čo diakoni dostávajú oprávnenie slúžiť Božiemu ľudu v liturgickej a charitatívnej službe. Autori zároveň nastrojú otázku prípadnej služby diakoniek. Ako uvádzajú, je nepopierateľné, že tie boli už v prvotnej Cirkvi. Diakonky mali v tom čase presne určené služby. Doteraz však proti spomínanému diakonátu žien hovorila jednota vysviacky biskupa, kňaza a diakona. -lh-

Európa a náboženstvo

Vision 2000, N. 1/2010, Rakúsko

Časopis *Vision 2000* sa prihovára čitateľskej verejnosti šesťkrát ročne a okrem Rakúska je distribuovaný aj do krajín východnej Európy a tretieho sveta. Obsahovo je každé číslo zamerané na tému, ktorá aktuálne rezonuje v spoločnosti. V úvode nechýbajú ohlasy čitateľov na publikované články, nasleduje uvedenie do problematiky a séria príspevkov. Ďalšiu časť periodika tvoria svedectvá zo života, ale aj portrét niektoej zaujímavej osobnosti. V rubrike Odporúčané knihy prináša časopis niekoľko recenzií knižných novínok v oblasti kresťanskej literatúry a na záver sú v ponuke krátke aktuality prevzaté z iných zdrojov. Do pozornosti tiež dávame informáciu, že tento časopis si môžete prečítať aj online, na www.vision2000.at.

Nosnou témou prvého tohoročného čísla je *Európa a náboženstvo*. Impulzom bolo len nedávne rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva o tom, že kríže vo verejných školách porušujú náboženskú slobodu. Hneď v úvodníku periodika sa spomína, že kresťanská viera je čoraz viac vytláčaná z verejných miest, čo si môžeme uvedomiť aj pri spomínanom súdnom rozhodnutí. V sérii článkov hľadajú autori odpoveď na otázku, ako sa Európa stavia k nábožen-

stvám. Prvý takýto príspevok nesie názov *Európska štátna doktrína: bezbožnosť*. Autor uvádza, že náboženstvo nadobúda privátny charakter a Európsky súd pre ľudské práva predstavuje ako strážcu novej „viery“. Krátky článok o ľudských právach ako novom náboženstve hovorí o ich povýšení na novú dogmu. Ďalej uvádza, že nie je dovolená nijaká kritika, ani otázky. Viac o Charte základných práv hovorí profesor dogmatiky v St. Pöltene M. Stichelbroeck. Nad rovnosťou náboženstiev sa vo svojom článku zamýšľa P. Anselm Günthör. Po zákaze stavby minaretov vo Švajčiarsku sa zdvihla vlna kritiky. Čo však vieme o modlitbe moslimov a ich zvolaniach pri modlitbách v minarete? Viac si môžeme prečítať v článku odborníčky na islam Ch. Schirrmacherovej. O misii medzi moslimami či o svedectve konvertitu na kresťanstvo sa dozvieme na ďalších stránkach časopisu. V predkladanom čísle je tiež portrét mexickej kariérnej diplomatky, Dr. Gabriely L. de Csáky-Pallavicini, ktorá opustila krajinu i kariéru, žije vo Viedni a je matkou piatich detí. Čitateľom sa prihovára i viedenský kardinál Ch. Schönborn, ktorý chce novým projektom „Skutky apoštolov 2010“ prebudiť misijný elán kresťanov vo Viedni.

Ak máte záujem o celé znenie textov obráťte sa na Mgr. Ľubicu Hricovú, adresa: hricova@kbs.sk

Informačný list zhotovili: ThLic. Anton Ziolkovský, PhD., Ing. Mgr. Mária Spišiaková, Mgr. Ľubica Hricová, Mgr. Stanislav Gábor, Mária Fábryová, grafika: Jolana Šinajová